

Inhoud

Inleiding	6
1 De geboorte van Salomo	9
2 Samuel 12:13-25	
2 Tot koning gezalfd	17
1 Koningen 1:32-53	
3 Een koning die luistert	24
1 Koningen 3	
4 Wijsheid in de praktijk	32
1 Koningen 4:29-34	
5 De bouw van de tempel	39
1 Koningen 6:1-3 en 11-38	
6 De inwijding van de tempel	47
Koningen 8:1-30 en 51-61	
7 Hoog bezoek	55
1 Koningen 10:1-13 en Mattheüs 12:38-42	
8 Salomo's afval en sterven	62
1 Koningen 11:1-13 en 41-43	

1

De geboorte van Salomo

Als David je vader is ...

2 Samuel 12:13-25

> Intro

‘Van wie ben je er eentje?’ is een vraag die soms gesteld wordt. Een begrijpelijke vraag wanneer je onbekende mensen wilt leren kennen en hun namen wilt onthouden. Een hulpmiddel is dan om te weten waar iemand woont en uit welke familie (‘welk nest’) hij of zij afkomstig is.

Soms kan het minder prettig zijn. Je kunt het gevoel hebben dat je een etiket wordt opgeplakt. Dit kan zowel positief als negatief uitwerken. Een voorbeeld hiervan is als je al een oudere broer of zus op school hebt of hebt gehad. Je docent herinnert zich hem of haar nog goed en zegt tegen jou: ‘O, jij bent een broertje of zusje van ...’ En dat zorgt ervoor dat je het gevoel hebt dat er met bepaalde ogen naar je gekeken werd. Andere voorbeelden zijn er genoeg: je bent de zoon van een dominee, je vader heeft in de gevangenis gezeten, etc. Je hebt het gevoel dat je er anders door behandeld wordt en dat er aan jou als persoon geen recht gedaan wordt. Stel je nu eens voor dat David je vader was ...

> Achtergrond

De profeet Nathan is bij koning David op bezoek gekomen en heeft hem in de vorm van een gelijkenis zijn kwalijke handelwijze – het overspel met Bathseba en het doden van haar man Uriah – laten inzien. Wat een trieste geschiedenis! Een zwarte bladzijde in het familieboek van David. Hij heeft zich van zijn slechtste kant laten zien. Omliggende vorsten zouden hetzelfde gedaan kunnen hebben. Wie maakte hen wat? Maar voor een gezalfde des HEEREN was het onwaardig. En dat maakt de bijbelse geschiedschrijving uniek: misstappen van koningen werden niet verzwegen, maar eerlijk benoemd.

De gevolgen waren groot. Hij die naar het zwaard gegrepen had, zou zelf ook door het zwaard achtervolgd en getroffen worden. Het zou van zijn huis niet wijken (2 Sam. 12:10). Heel zijn verdere leven heeft hij de gevolgen ervan moeten dragen.

Kan de HEERE met zo'n koning wel verder? Is er nog voldoende basis? Ja. Enerzijds is er het eigen woord van de HEERE dat Hij trouw zal zijn aan het huis van David. Een van diens zonen zal weer op de troon zitten. Gods goedertierenheid zal van hem niet wijken (zoals bij Saul), want David bleef de man naar Gods hart. 'Uw huis en uw koningschap zullen voor uw ogen voor eeuwig vaststaan, uw troon zal voor eeuwig zeker zijn' (2 Sam. 7:15-16). Maar David moet wel zijn schuld belijden.

> Uitleg

Vers 13-15a: Davids berouw en vergeving

David belijdt in vers 13a gezondigd te hebben. De Hebreeuwse grondtaal kent vijf verschillende woorden voor zonde en zondigen die elk een eigen accent hebben. Hier lezen we het meest gebruikte woord voor zondigen, *chata*, dat letterlijk 'doel missen' betekent. Zonde maakt in de Bijbel niet alleen de (verbonds)relatie tussen mensen kapot, maar ook met de HEERE.

Vroeger zeiden ze dan ook: 'Zondigen is zondigen tegen een goeddoend God.' Vandaar ook dat we lezen dat David zegt dat hij tegen de HEERE gezondigd heeft. Dat sluit de naaste niet uit maar in. Psalm 51 is een concrete verwoording van zijn schuldbelijdenis. Zijn schuldbelijdenis is oprecht (hij geeft het eerlijk toe) en diep (hij beseft dat dit ook de relatie met God raakt).

Direct na Davids schuldbelijdenis lezen we dat Nathan hem mag verkondigen dat zijn zonde weggenomen is en dat hij niet zal sterven. Volgens de wet moet bij echtbreuk zowel de man als de vrouw sterven (Lev. 20:10). In Davids situatie toont de HEERE Zich genadig en vergevingsgezind. Hij heeft Davids zonde weggenomen (letterlijk staat er 'laten passeren, voorbijgaan') en – zeggen we als nieuwtestamentische gemeente – op een ander, dé Ander, Davids Zoon, onze Heere Jezus Christus, laten neerkomen.

Gods vergevingsbereidheid blijkt ook uit het volgende. David had lange tijd zijn zonde proberen te verbloemen en te verzwijgen. En laat de HEERE hem nu ook lang wachten? Nee. Direct na zijn schuldbelijdenis ontvangt hij vergeving. Zo is de HEERE God. Dat wonder bezingt David eveneens in andere door hem gemaakte psalmen (Ps. 32:3-5; 86:5; 103:8-10).

Hoe zal het gaan met het kindje dat onlangs uit Bathseba geboren werd? Dat zal sterven. Het zwaard dat van zijn huis niet zou wijken, zal allereerst dit jongetje treffen. Wat moet dat verschrikkelijk zijn geweest voor David om dit uit de mond van de profeet te horen. David zelf, de schuldige, sterft niet. Zijn kind, onschuldig, wel. De reden die de profeet geeft, is dat David door zijn handelwijze de vijanden van de HEERE aanleiding heeft gegeven om Hem zeer (!) te lasteren. Het is waar wat we zingen in Psalm 103:5 (berijmd): 'Hij straft ons, maar naar onze zonden niet.' Direct nadat Nathan deze woorden gesproken heeft, verlaat hij het paleis.

Vers 15b-16: Davids gebed voor zijn kind

Het gebeurt zoals de profeet heeft aangekondigd. ‘De HEERE trof het kind dat de vrouw van Uria David gebaard had.’ Het wordt ongeneeslijk ziek. We moeten altijd voorzichtig zijn om een direct verband te leggen tussen een bepaalde zonde en straf van God. In zijn algemeenheid is dat verband er. Denk maar aan het gezegde: ‘Waren er geen zonden, dan waren er geen wonden.’ Soms wordt – zoals in deze geschiedenis – een direct verband wel gelegd. Hier zou de ongeneeslijke ziekte van de jongen dan een gevolg zijn van de zonde van David en niet van het kind.

Opvallend dat we hier niet de naam Bathseba lezen, maar dat zij nadrukkelijk ‘de vrouw van Uria’ wordt genoemd. Datzelfde zien we in het geslachtsregister van de Heere Jezus (Matth. 1:6). Bij het noemen van de naam Salomo lezen we niet de naam Bathseba, maar ‘die de vrouw van Uria was’. Zo wordt enerzijds de naam van Uria levend gehouden en de zonde van David niet verzwegen.

David verootmoedigt zich voor de HEERE in het gebed. Wie weet, laat de HEERE Zich verbidden. Die hoop en dat vertrouwen heeft David (zie ook vs. 22). Zo wist hij van het gebed van Abraham voor Sodom (Gen. 18:16-33). Maar ook in later tijd heeft de HEERE Zich laten verbidden: het berouw van de inwoners van Ninevé (Jona 3:10) en het gebed van Hizkia (2 Kon. 20:1-6). David vast streng en brengt de nachten op de grond slapend door.

Vers 17-23: Houding van de dienaren en Davids reactie

De belangrijkste dienaren in zijn paleis proberen David ervan te overtuigen dat hij moet opstaan en eten. David blijft echter weigeren. Dit duurt zo’n zeven dagen. Op de zevende dag sterft het jongetje. Davids dienaren durven het niet aan om het hun heer te vertellen. Waarom niet? Zijn ze bang dat hij, als ze dit ‘slecht nieuwsbericht’ brengen, zichzelf wat zal aandoen? Of

zijn ze bang dat het bericht bij David niet in goede aarde zal vallen en zijn woede zich op hen zal richten? Ondertussen merkt David aan zijn dienaren dat ze wat voor hem verbergen. 'Is het kind gestorven?' Ze beamen het.

Voor ons zal de reactie van David grote verbazing wekken. Hoe bestaat het dat je, als je kind gestorven is, dan opstaat, je wast en zalft en je kleding verwisselt? Waarschijnlijk was hij hiervoor al gehuld in een rouwgewaad en verwisselt hij dit voor gewone kleding. En niet alleen wij, maar ook Davids dienaren verbazen zich erover.

Zijn dienaren vragen het hem: 'Hoe kan dit? Toen het kind nog leefde, hebt u gevast en gehuild, maar nadat het kind gestorven is, bent u opgestaan en hebt u de maaltijd gebruikt.' Het antwoord van David blijft verbazing wekken. 'Vasten en bidden heb ik gedaan met het oog op het in leven blijven van het kind. Maar nu het gestorven is, zal het door mijn vasten en bidden toch niet meer teruggehaald kunnen worden? Hij zal niet meer naar mij, in dit leven, terugkomen. Wel zal ik naar hem gaan, bij mijn sterven.' Hoewel we in het Oude Testament nog geen uitvoerige voorstellingen van het hiernamaals vinden, licht dat in deze tekst toch wel op.

De vraag blijft: Waarom bedrijft David op dit moment geen rouw? Uitleggers geven er verschillende verklaringen voor. Een sluitend antwoord is hierop niet te geven. Het lijkt erop dat David zich verzoend heeft met de wil van God. Deze overgave aan de wil van God en het gebed of God hem deze weg wil leren, komen we veelvuldig tegen in de psalmen die hij gemaakt heeft (o.a. Ps. 23:4; 25:4; 27:11; 31:15-16; 86:11 en 143:9-10).

Vers 24-25: De geboorte van Salomo

Ontroerend dat we hier lezen dat David 'zijn vrouw Bathseba' (!) troostte. Opnieuw wordt zij zwanger en er wordt weer een jongetje geboren, dat de naam Salomo krijgt. Deze naam is 'in de hemel bedacht'. In 1 Kronieken 22:9 lezen we dat de HEERE

David de opdracht geeft zijn zoon zo te noemen. Een naam met een mooie betekenis: 'Rijk aan vrede.' Hij zal David als koning opvolgen en de HEERE zal tijdens zijn regering het volk Israël 'rust geven van al zijn vijanden rondom' en 'vrede en stilte over Israël'.

Mogelijk vinden wij deze werkwijze van de HEERE vreemd, namelijk dat de HEERE een jongetje als troonopvolger kiest uit een huwelijk dat er niet had mogen zijn. Toch gaat de HEERE deze weg. En het laat wat over Hem zien. Allereerst dat koning David weliswaar de belofte dat de Messias uit zijn nageslacht zou komen op het spel zet, maar dat de HEERE Zich aan Zijn belofte houdt en Zijn werk voortzet. Zo trouw is Hij. Ten tweede dat Hij mensen nooit vastpint op hun verleden. Na belijdenis van schuld vergeeft Hij de grootste zonde. Zo genadig is Hij. In de derde plaats zien wij juist steeds weer terugkomen dat de HEERE werkt door de onmogelijkheid heen. Zo groot is Hij.

Dan staat ineens de profeet Nathan weer op de stoep van het paleis. Hij komt op 'kraamvisite'. En wat neem hij mee voor het jongetje? Een tweede naam, Jedid-Jah, wat betekent: 'Geliefd door de HEERE'. Waarom kreeg hij deze naam? Omdat het een bijzonder kind was? Nee, hij was een kind als alle andere kinderen. Ook 'in zonden ontvangen en geboren', zoals ons doopformulier schrijft. Dat zal in zijn verdere leven blijken. Waarom toch deze naam, 'geliefd door de HEERE'? Het antwoord staat aan het einde van vs. 25: 'Omwille van de HEERE.' Zoals we dat ook lezen in Ezechiël 36:22b: 'Ik doe het niet om u, huis van Israël, maar om Mijn heilige Naam ...' Of zoals ze dat vroeger zeiden. 'De Heere neemt redenen uit Zichzelf.'

Met dit kind heeft de HEERE grote plannen. Hoewel het met 'het huis van David' nog door grote diepten zal gaan, zal toch eenmaal de 'meerdere Salomo' geboren worden: de Heere Jezus Christus. Meer dan van iemand anders kan van Hem gezegd

worden dat Hij de 'geliefde van de HEERE' is! Verschillende keren heeft Zijn Vader dat met een stem uit de hemel plechtig verklaard. Bij Zijn doop in de Jordaan (Matth. 3:17) en de verheerlijking op de berg (Matth. 17:5) heeft het geklonken. Dankzij Hem klinkt aan het adres van ieder die in Hem gelooft de oproep om als geliefde kinderen in de liefde te wandelen (Ef. 5:1-2).

> **Gespreksvragen**

- 1 Ben jij weleens ergens op aangekeken omdat je uit een bepaald gezin komt? Hoe voorkom je dat je mensen beoordeelt op basis van een oppervlakkige indruk?
- 2 Een bekend gezegde is: 'Eén moment van onoplettendheid kan zorgen dat men jaren schreit.' Noem hier voorbeelden van. Wat kunnen wij eraan doen om elkaar daarvoor te behoeden?
- 3 In de bijbelse geschiedschrijving worden de zonden van gelovigen niet verzwegen, maar eerlijk benoemd. Ook van koningen. Waarom zou dat zo zijn? Wat is het verschil tussen Saul en David? Pak Psalm 51 er eens bij. Wat treft je in deze psalm?
- 4 David vernedert zich voor de HEERE en bidt of zijn zoon mag blijven leven. De HEERE laat Zich soms verbidden, maar nu niet. Wat leert dat ons voor ons gebed? Hoelang mag je bij een ernstig zieke blijven bidden om genezing?
- 5 Een teer punt in deze geschiedenis is dat het kindje dat uit Bathseba geboren is, sterft. Het sterven van jonge kinderen is iets heel aangrijpends. Deel met elkaar of iemand zoiets van dichtbij meegemaakt heeft. Wat kun je daar persoonlijk en ook als gemeente in betekenen? Welke troost vinden we in de Dordtse Leerregels (zie: 'Uit de belijdenis')?

- 6 Ook vandaag wil de Heere God mensen die nieuwe naam Jedid-Jah, ‘geliefd door de HEERE’, geven. Hoe is dat mogelijk? Hoe kun je dit persoonlijk weten?
- 7 In de Efezebrief roept Paulus zijn lezers op om als ‘navolgers van God, als geliefde kinderen’ in de liefde te wandelen (Ef. 5:1-2). Hoe ziet zo’n leven er uit? Maak eens concreet wat dat voor de gemeente vandaag in jouw situatie betekent.

> Uit de belijdenis

Dordtse Leerregels, hoofdstuk I, artikel 17

Aangezien wij over de wil van God moeten oordelen vanuit Zijn Woord, dat getuigt dat de kinderen van de gelovigen heilig zijn, niet van nature, maar uit kracht van het genadeverbond, waartoe zij met hun ouders behoren, moeten de godvruchtige ouders niet twifelen aan de verkiezing en de zaligheid van hun kinderen, die God in hun kinderjaren uit dit leven wegneemt.

> Liedsuggesties

Over schuldbelijdenis en vergeving:

Psalm 32:1, 2 en 3

Psalm 51:1, 2 en 5

Over Gods trouw aan het huis van David:

Psalm 89:15

Psalm 132:7 en 11

Op Toonhoogte 46 (ed. 2005): ‘Create in me a clean heart’